Opetus- ja kulttuuriministeriö NEUVOSTORAPORTTI OKM2018-00206

NUOLI Astala Seija(OKM) 08.09.2018

Asia
Nuoriso; epävirallinen nuorisoministerikokous, Wien

Kokous
Epävirallinen nuorisoministerikokous 03.09.2018 - 03.09.2018

Puheenjohtajamaa järjesti epävirallisen nuorisoministerikokouksen Wienissä, Itävallassa 3.9.2018. Suomea kokouksessa edusti suurlähettiläs Hannu Kyröläinen.
Ministerit kävivät keskustelun komission ehdotuksesta uudeksi Erasmus-ohjelmaksi, erityisesti sen nuorisoluvusta. Keskustelussa painotettiin varsin yksimielisesti tarvetta panostaa muita heikommassa asemassa oleviin nuoriin, sosiaaliseen inkluusion ulottuvuuden vahvistamista, nuorisotyöntekijöiden liikkuvuusmahdollisuuksien lisäämistä, nuorisotyön laadun kehittämistä ja pienten organisaatioiden mahdollisuuksia osallistua ohjelmaan. DiscoverEU-hankkeeseen suhtauduttiin osin varauksellisesti, osin tuettiin. Puhetta johtanut ministeri Bogner-Strauss toivoi keskustelua nuorisoluvun rahoituksesta ja ehdotetun 10 % rahoitusosuuden riittävyydestä. Puheenjohtajamaan tavoitteena on saavuttaa osittainen neuvoston yleisnäkemys Erasmus-ohjelmaehdotuksesta marraskuun koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvostossa.
Ministereille ja delegaatioiden puheenjohtajille järjestetyllä lounaalla keskustelun aiheena oli nuorten ja päättäjien välinen dialogi liittyen komission ehdotukseen uudeksi EU:n nuorisostrategiaksi. Lounaan jälkeen järjestettiin World Cafe –tyyppinen tapaaminen ministereiden ja samaan aikaan järjestetyn EU:n nuorisokonferenssin osallistujien kesken.

Kokouksen avaus

Puheenjohtajamaan nuorisoasioista vastaava ministeri Juliane Bogner –Strauss (Bundesministerin für Frauen, Familien und Jugend) avasi kokouksen ja informoi Itävallan kauden agendasta nuorisoalalla. Käsittelyssä ovat seuraavan monivuotisen ohjelmakauden ehdotukset Erasmus- /nuorisoluku ja Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmista sekä ehdotus uudeksi EU:n nuorisostrategiaksi 2019-2027. Ministeri Bogner-Strauss painotti Erasmus+-ohjelman merkitystä nuorten liikkuvuuden, mutta myös eurooppalaisen projektin ja unionin positiivisen imagon kannalta. Itsenäisellä nuorisoluvulla on tärkeä merkitys Erasmus-ohjelmassa. Keskustelussa tulevan Erasmus-ohjelman nuorisoluvusta ministeri Bogner-Strauss pyysi ministereitä ottamaan kantaa nuorisoluvun rahoitukseen ohjelmassa – onko komission esittämä 10 % kokonaisbudjetista riittävä vai pitäisikö sen olla esimerkiksi 15 %.

Komissaari Navracsics korosti Erasmuksen merkitystä nuorten yhtäläisten mahdollisuuksien edistäjänä. Ohjelman budjetin tuplaus 30 miljardiin euroon tulevalla ohjelmakaudella merkitsee komission laskelmien mukaan osallistujamäärän kolminkertaistumista nykyiseen ohjelmaan verrattuna eli 12 miljoonaa osallistujaa. Tällä hetkellä ohjelmaan osallistuu vähemmän kuin 4 % nuorista. Komissio on ohjelmaehdotuksessaan pyrkinyt lisäämään inkluusiota mm. muita heikommassa asemassa oleville nuorille tarjottavalla erillisellä tuella. Samoin ruohonjuuritason toiminnan tukemiseen tähtäävillä lisäyksillä ja virtuaalivaihdoilla pyritään vahvistamaan muita heikommassa asemassa olevien nuorten osallistumismahdollisuuksia. Lisää panostusta esitetään koulujen oppilasvaihtoon, ruohonjuuritason organisaatioiden toimintaan, kansainvälisyyteen sekä ammatilliseen koulutukseen, ml. yhteistyöhön myös Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa. Ottaen huomioon, että komissio esittää Euroopan solidaarisuusjoukoille yli miljardin rahoitusta seuraavalle ohjelmakaudelle on nuorisolle suunnattujen määrärahojen kasvu kolminkertainen. Kesällä käynnistyneessä DiscoverEU-pilotissa jaettiin 15 000 matkalippua 18 vuotta täyttäneille nuorille.

Keskustelu Erasmus-ohjelmaehdotuksen **nuorisoluvusta**

Yleistä

Käydyssä keskustelussa ministerit ilmaisivat tukensa komission ehdotukselle uudeksi Erasmus-ohjelmaksi. Pidettiin myös tärkeänä, että ohjelman nimi säilyisi ennallaan (Erasmus+). Komission tavoite kolminkertaistaa ohjelmaan osallistuvien määrä sai tukea.

Yleisesti ottaen Erasmusta pidetään menestystarinana, ja sen nähtiin tuottavan huomattavaa eurooppalaista lisäarvoa. Todettiin myös, että nuorille EU ei ole valinta, vaan arkinen realiteetti. Toisaalta Erasmuksessa nähtiin myös elitistisiä piirteitä painopisteen ollessa opiskelijaliikkuvuudessa. Erasmuksesta tulisi tehdä kaikkien ohjelma.

Ohjelman merkitystä kansallisten toimien täydentäjänä pidettiin tärkeänä. Ohjelman tuleekin olla joustava ja vastata kansallisiin tarpeisiin.

Nuorisoluvun painopisteet

Useimpien maiden puheenvuoroissa painotettiin *muita heikommassa asemassa olevien nuorten osallistumismahdollisuuksien parantamista, inkluusiota ja ohjelman saavutettavuutta*. Todettiin myös, että ohjelman kaikkien osa-alueiden tulisi tukea muita heikommassa asemassa olevien nuorten mahdollisuuksia. Nuorten tulevaisuuteen vaikuttavat mm. perheen taloudellinen tausta ja vanhempien koulutustaso. Erasmus-ohjelmalla voidaan osaltaan estää eriarvoistumiskehitystä. Ohjelman tulisi tarjota muutakin kuin liikkuvuutta. ”EU Youth Dialogue” – nuorten ja päättäjien välinen vuoropuhelu - on elementti, jolla voidaan luoda nuorille mahdollisuuksia valmentautua osallistumaan poliittiseen elämään.

Eräät jäsenmaat painottivat *itsenäisen nuorisoluvun merkitystä Erasmus-ohjelmassa*. Euroopan solidaarisuusjoukot –ohjelman nähtiin täydentävän Erasmus-ohjelmaa. Ehdotettiin myös näiden ohjelmien yhdistämistä.

Nuorisovaihtojen ja nuorten osallistumisen merkitystä painotettiin useissa puheenvuoroissa. Matalan kynnyksen nuorisovaihtojen todettiin osoittautuneen toimivimmaksi ohjelmatoimeksi muita heikommassa asemassa olevien nuorten liikkuvuuden ja kansainvälistymisen edistämisessä. Myös digitaalisen median mahdollisuudet osallistumisen tukemiseksi tuotiin keskustelussa esiin.

Puheenvuoroissa todettiin, että *ohjelmaan tulisi saada mukaan uusia toimijoita*. Erasmuksen nuorisoluvun tulisi tukea pieniä organisaatioita ja niiden hankkeiden seurantaan tulisi kehittää omat indikaattorit. Eräiden jäsenmaiden mielestä pääpainon tulisikin olla paikallisen tason toimien tukemisessa.

Pidettiin tärkeänä mahdollistaa *kolmansien maiden osallistuminen ohjelmaan*.

Suomen puheenvuorossa painotettiin eurooppalaisen identiteetin ja eurooppalaisten arvojen edistämistä tärkeinä tavoitteina, samoin inkluusionäkökulman vahvistamista. Suomi painotti matalan kynnyksen nuorisovaihtojen merkitystä ja EU:n ulkopuolisten maiden osallistumista ohjelmaan. Nuorisoa koskeviin erityistavoitteisiin tulisi nostaa nuorisotyöntekijöiden osaamisen ja nuorisotyön laadun kehittäminen. Ohjelman tulisi tukea jäsenmaiden välistä yhteistyötä, tiedon vaihtoa ja vertaisoppimista. Fyysisen liikkuvuuden ohella tulisi voida hyödyntää myös virtuaalisia yhteistyömahdollisuuksia, ja siten parantaa ohjelman saavutettavuutta.

DiscoverEU-hanke

Useat maat suhtautuivat DiscoverEU-hankkeeseen (ilmaisia matkalippuja 18 vuotta täyttäville nuorille) varauksella mm. sille ehdotetun budjetin suhteen (700 milj. euroa tulevalle ohjelmakaudelle). Hankkeen oppimisulottuvuudesta ei oltu vakuuttuneita. Uuden hankkeen sijaan olisi tärkeämpää kohdistaa varoja sinne, missä kysyntä on suurinta, eli pieniin organisaatioihin.

Suomi piti tärkeänä, että DiscoverEU –hankkeen pilottivaihe arvioidaan huolellisesti (hakijoiden valintakriteerit, hankkeen vaikuttavuus, oppimisulottuvuus, tukitoimet) ennen kuin se otetaan mukaan ohjelmatoimeksi.

Rahoitus

Eräissä puheenvuoroissa todettiin nuorisoluvun budjetin olevan riittämätön hakijamäärään nähden, minkä vuoksi ei ole mahdollista lisätä ohjelman näkyvyyttä eikä ole mahdollisuuksia vastata kysyntään. Nuorisoluvun budjettiosuutta Erasmus-ohjelmassa tulisikin nostaa. Tarvitaan myös huomattavaa budjetin lisäystä ohjelman ensimmäisenä vuonna. Osa jäsenmaista piti komission ehdottamaa budjettiosuutta riittävänä. Suomi ja eräät muut jäsenmaat ilmoittivat ottavansa rahoitukseen kantaa rahoituskehysneuvotteluprosessin yhteydessä.

Ohjelman budjetin kasvun nähtiin myös aiheuttavan haasteita sen toimeenpanolle. Kansallisten ohjelmatoimistojen rahoitus tulisikin turvata. Myös SALTO-verkoston ja kansallisten toimistojen välistä yhteistyötä painotettiin.

Pidettiin myös tärkeänä, että resurssien käyttöön ja ohjelmahallintoon saataisiin lisää joustavuutta sen kuitenkaan vaarantamatta hallinnollista vakautta. Todettiin myös, että kansallisen tason toimia ei tule rahoittaa ohjelmasta, ne ovat jäsenmaiden vastuulla.

Eräissä puheenvuoroissa painotettiin sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä, monikulttuurisen ymmärryksen ja nuorten luottamuksen lisäämistä demokraattisiin prosesseihin.

Keskustelun päätös

Komissaari Navracsics kiitti ministereitä tuesta EU:lle. Komission tavoitteena on sosiaalisesti oikeudenmukainen ohjelma.

Loppupuheenvuorossaan ministeri Bogner-Strauss painotti tietoisuuden lisäämistä eurooppalaisuudesta ja eurooppalaisista arvoista.

Kokous jatkui lounaalla, jonne oli kutsuttu ainoastaan ministerit tai delegaatioiden johtajat. Lounaskeskusteluun osallistui puheenjohtajan ja komissaarin lisäksi 20 jäsenmaata sekä Norjan ministeri. Keskustelun aiheena oli nuorten ja päättäjien välinen dialogi, ja miten sitä voidaan vahvistaa uuden EU:n nuorisostrategian ja Erasmus-ohjelman puitteissa. Lounaan jälkeen kokous jatkui World Cafe –tyyppisenä dialogina ministerien ja EU:n nuorisokonferenssiin osallistuneiden nuorten välillä.

Suomen edustajat

Suurlähettiläs Hannu Kyröläinen, Suomen suurlähetystö, Wien
Ministerineuvos Outi Saarikoski, Suomen suurlähetystö, Wien
Kulttuuriasiainneuvos Seija Astala, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asiakirjat

Saatavissa raportin laatijalta

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto nuoriso- ja liikunta-asiat (EU 32)
Hoitaa	**OKM**
Tiedoksi	ALR, EUE, STM, TEM, VM, VNK